

Fiche 5: Besluit tot vaststelling van kaderprogramma voor concurrentievermogen en innovatie (2007-2013)

Titel:

Voorstel voor een besluit van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een kaderprogramma voor concurrentievermogen en innovatie (2007-2013)

Datum Raadsdocument: 15 april 2005

Nr. Raadsdocument: 8081/05

Nr. Commissiedocument: COM(2005)121

Eerstverantwoordelijk ministerie: EZ i.o.m. FIN, OCW, VROM, V&W, BZK, DEF, VWS, SZW en IPO en UvW

Behandelingstraject in Brussel:

Raadswerkgroep Concurrentievermogen en Groei, Raad voor Concurrentievermogen. De horizontale aspecten van dit voorstel, dat deel uitmaakt van het pakket voorstellen in het kader van de Financiële Perspectieven 2007-2013, worden behandeld in de Ad Hoc Groep Financiële Perspectieven en de RAZEB.

Achtergrond, korte inhoud en doelstelling van het voorstel:

Dit voorstel maakt deel uit van het pakket voorstellen in het kader van de nieuwe Financiële Perspectieven 2007-2013. De Commissie publiceerde een overkoepelende mededeling over dit pakket (COM 2004/487). Over deze overkoepelende mededeling is het parlement separaat geïnformeerd door middel van een Kamerbrief betreffende "Reactie op voorstellen van de Commissie inzake de nieuwe Financiële Perspectieven 2007-2013" (Kamerstuk 2003-2004, 21501-20, nr. 259 TK).

De Commissie doet een voorstel om te komen tot een Programma voor Concurrentievermogen en Innovatie (CIP).

Het CIP kent een vierledige doelstelling:

1. Bevorderen van concurrentievermogen van ondernemingen, in het bijzonder het MKB;
2. Bevorderen van innovatie en eco-efficiënte innovaties;
3. Bevorderen van ontwikkeling van een concurrerende, innovatieve en inclusieve Informatiegemeenschap;
4. Bevorderen van energie-efficiency en nieuwe hernieuwbare energiebronnen in alle sectoren, inclusief transport.

Binnen het raamwerk van het CIP wordt een aantal communautaire programma's op het gebied van productiviteitsgroei, innovatie en duurzame ontwikkeling gebundeld. Het gaat dan met name om het meerjarenplan Ondernemerschap, de ICT-programma's Modinis, e-Content en e-TEN, een deel van het milieutechnologieprogramma LIFE en het Intelligent Energy Europe programma. Het CIP zal met name gericht zijn op acties specifiek gericht op het MKB. Deze programma's worden binnen het CIP geplaatst in drie subprogramma's:

1. Het Ondernemerschap en Innovatieprogramma
 - Bestuderen van het concurrentie- en innovatievermogen van de industrie;
 - Het stimuleren van de beschikbaarheid van risicokapitaal en kredieten langs drie lijnen:
 - investeren in fondsen voor risicodragend kapitaal voor (innovatieve) starters en voor groeiende bedrijven;

- bijdragen aan (nationale) garantieregelingen;
- verbeteren van de toegang tot kredieten voor het MKB.
- Bevorderen van Ondernemerschap (Implementatie Entrepreneurship Action Plan en MKB Handvest);
- Bevorderen van eco-efficiënte innovaties;
- Bevorderen van innovatie via sectorale actieplannen, publiek-private samenwerking, uitwisselen van kennis en technologieoverdracht.

2. Het ICT beleidsondersteunende programma

Dit programma heeft als doel een breder en beter gebruik van ICT en zal een opvolger zijn van de huidige programma's eTEN (inzet van trans-Europese ICT diensten), eContent (begeleiden van de ontwikkeling van innovatieve digitale capaciteiten) en Modinis (o.a. implementatie van eEurope). Het ICT fonds zal een bredere scope hebben en zich richten op:

- Stimuleren van convergerende markten voor elektronische netwerken, media en digitale technologieën (w.o. regulering);
- Het testen van oplossingen die de Europese uitrol van elektronische diensten hinderen;
- Het ondersteunen van het moderniseren van publieke ICT diensten met het oog op een efficiëntere overheid en het verbeteren van de kwaliteit van publieke ICT diensten.

Het is de bedoeling dat dit programma een van de belangrijkste instrumenten zal worden van het nog te verschijnen "i2010: European Information Society" initiatief. Op deze wijze verwacht de Commissie een significante bijdrage van ICT aan innovatie te realiseren.

3. Het Intelligent Energy Europe programma

- Bevorderen van energie-efficiency en rationeel gebruik van energie (SAVE-programma);
- Bevorderen van nieuwe en hernieuwbare energiebronnen (Altener-programma);
- Bevorderen van energie-efficiency en nieuwe en hernieuwbare brandstoffen in transport (STEER-programma).

Deze drie programma's maken al onderdeel uit van het huidige Intelligent Energy for Europe programma. Naast subsidies voor activiteiten per onderdeel zoals hierboven genoemd, zal het programma fondsen beschikbaar stellen voor horizontale activiteiten die gericht zijn op de integratie van activiteiten op het gebied van energie-efficiency en hernieuwbare energiebronnen.

De belangrijkste instrumenten binnen het CIP zullen zijn:

- 1) Gemeenschappelijke financiële instrumenten voor de ondersteuning van het MKB, ICT, innovatie en milieutechnologie;
- 2) Ondersteunende dienstverlening voor het MKB via "business and innovation support services". Het gaat hier met name om informatievoorziening en uitwisseling, met de nadruk op commercialisering van onderzoeksresultaten;

Opzetten van netwerken tussen stakeholders, verbeteren van kennisuitwisseling en ideeënuitwisseling met het oog op innovatie.

Vanuit het CIP zullen de randvoorwaarden voor innovatie in brede zin worden gestimuleerd. Hierbij ligt de nadruk op het verbeteren van de toegang tot risicokapitaal en garanties voor het innovatieve MKB. Onderzoeksresultaten uit vooral MKB gedreven projecten uit het Kaderprogramma voor Onderzoek en Technologieontwikkeling (KP) zullen verdere follow-up moeten krijgen middels de instrumenten die het CIP in dit verband biedt. De Commissie geeft aan dat het CIP complementair zal zijn aan het KP en dat deze programma's elkaar zullen versterken. Het CIP zal zich met name richten op niet-technologische

aspecten van innovatie. Verder zal het CIP zich richten op het ondersteunen van technologieoverdracht en -gebruik en de commercialisering van technologieën in het bijzonder op het gebied van ICT, energie en milieu. Verder zal vanuit het CIP aandacht worden besteed aan de ontwikkeling en coördinatie van innovatiebeleid door studies. Voor wat betreft de directe link met het KP zal het CIP gericht zijn op de bevordering van de inschakeling van het MKB in het KP. Dat zal met name gebeuren door kennis verspreiden over het KP ten behoeve van het MKB, het onderling koppelen van technologiebehoeften van het MKB, en ondersteuning van het MKB in voorbereidingen op deelname aan het KP (“awareness raising”).

De regionale dimensie wordt van groot belang geacht om het concurrentie- en innovatievermogen van Europa te versterken. In aanvulling op de structuurfondsen zal het CIP de mogelijkheid bieden voor de lidstaten en regio's om deel te nemen in de netwerken en de uitwisselingsprogramma's die binnen het raamwerk van het CIP zullen worden opgezet ter bevordering van kennisuitwisseling en partnerships.

Rechtsbasis van het voorstel: Art. 157, lid 3, Art. 175, lid 1, Art 156 EG

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement:

Co-decisie. Overkoepelende besluitvorming over het gehele pakket voorstellen in het kader van de Financiële Perspectieven 2007-2013 geschiedt door de Europese Raad met unanimiteit.

Instelling nieuw Comitologie-comité:

De aansturing van de drie subprogramma's zal in handen liggen van de Commissie die ondersteund wordt door drie Comités:

- voor het Ondernemerschap en Innovatieprogramma: het EIP Management Comité
- voor het ICT beleidsondersteunende programma: het ICT Management Comité
- voor het Intelligent Energy Europe Programma: het IEE Management Comité.

Subsidiariteit en proportionaliteit:

Subsidiariteit: in beginsel positief. Het CIP zal bijdragen aan de bevordering van het concurrentievermogen, toegang tot risicokapitaal, verbeteringen in energie-efficiency and bevordering van het gebruik van milieutechnologie waardoor er beter gebruik gemaakt kan worden van energiebronnen. Het programma zal bijdragen aan de interoperabiliteit van het gebruik van ICT en aan de ontwikkeling van een inclusieve informatiegemeenschap. Investerings in innovatie, starters, groeiers en het MKB worden door de markt gezien als investeringen met een hoog risico, waardoor de investeringsbereidheid laag is. De lidstaten en de Gemeenschap hebben een aanvullende rol om dit marktfalen op te heffen. De toegevoegde waarde van het CIP hangt mede af van de vraag of de Commissie in staat zal zijn de aansluiting met het Zevende Kaderprogramma voor Onderzoek en Technologieontwikkeling te realiseren.

Proportionaliteit: positief, een besluit is het geëigende middel om het programma te realiseren.

Consequenties voor de EU-begroting:

Het voorstel kost in totaal € 4,235 miljard voor de periode 2007-2013. € 2,631 miljard zal gaan naar het Ondernemerschap en Innovatie Programma, waarvan ongeveer € 520 miljoen wordt gereserveerd voor de bevordering van eco-efficiënte innovaties. Verder gaat € 801,6 miljoen naar het ICT programma en € 780 miljoen. Naar het Intelligent Energy-Europe programma. De verwachte administratieve kosten zijn € 22,68 miljoen.

Financiële, personele en administratieve consequenties voor de rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger:

Het CIP zal geen noemenswaardige financiële, personele of administratieve effecten hebben voor departementen. Het samengaan van verschillende comités verlicht de logistieke druk om vergaderingen voor te bereiden en hieraan deel te nemen. Wel zullen het Ondernemerschap en Innovatieprogramma en i2010 - en daarmee het ICT fonds - een bredere scope hebben, hetgeen een betere voorbereiding vraagt.

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving/beleid, (informatie over het inschakelen van nationale agentschappen / zelfstandige bestuursorganen e.d., implementatie en uitvoering, notificatie en handhaving en/of sanctionering): Geen.

Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen) dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid: 1 januari 2007 start van het CIP 2007-2013.

Consequenties voor ontwikkelingslanden: Geen.

Nederlandse belangen en eerste algemene standpuntbepaling:

Nederland vindt het positief dat een aantal communautaire programma's gericht op concurrentievermogen en innovatie onder één noemer wordt gebracht. Met deze ontwikkeling wordt een stap gezet in de richting van de door Nederland gewenste integrale aanpak ter bevordering van het concurrentievermogen en innovatie in de EU. Dit spoort met de oproep van de Raad om een meer geïntegreerde benadering van de bevordering van het concurrentie- en innovatievermogen van de Europese economie. In het verleden is er vaak sprake geweest van versnipperd of zelfs overlappend beleid. De vraag rest dan ook in hoeverre er in dit voorstel sprake is van een daadwerkelijke integrale benadering. Er is behoefte aan een gebruiksvriendelijk, duidelijk, effectief en in de Lissabon-doelstellingen verankerd CIP.

Nederland is nog niet volledig overtuigd dat de plannen in de praktijk goed zullen uitpakken. Het CIP toont in de huidige vorm nog steeds tekenen van versnippering. Het heeft er veel weg van dat een aantal bestaande programma's wordt samengeraapt en innovatie als doorsnijdend thema wordt genoemd, zonder dat er sprake is van een daadwerkelijk geïntegreerde aanpak. Het is van belang dat de Commissie duidelijk aangeeft hoe de afzonderlijke programmaonderdelen zich tot elkaar verhouden en op welke wijze wordt aangesloten bij de Lissabon-doelstellingen. Verder dient aandacht uit te gaan naar een effectieve en zoveel mogelijk geharmoniseerde aansturing van de verschillende programmaonderdelen (Innovatie en Ondernemerschap, beter en breder gebruik van ICT en Energie), zeker wanneer daar meerdere Commissieonderdelen bij betrokken zijn.

Het CIP kan ten aanzien van de actielijn gericht op innovatie en ondernemerschap beschouwd worden als een kans om meer aandacht te besteden aan "innovatief ondernemerschap" en aan de commercialisering en overdracht van onderzoeksresultaten die voortvloeien uit activiteiten binnen het KP. Voorwaarde voor dit laatste is dat het KP en het CIP complementair zijn. Ten aanzien van het KP zet Nederland in op bestrijding van de Europese paradox, respectievelijk de innovatieparadox: ondanks de aanwezige kennis slagen we er onvoldoende in deze kennis te vertalen in nieuwe diensten, producten en processen. Daarom dient in het KP meer nog dan in het verleden aandacht voor ontsluiting van kennis, disseminatie en demonstratie te zijn. Het CIP ontleent zijn toegevoegde waarde, voor wat betreft deze activiteiten, alleen als de aansluiting met het KP gerealiseerd wordt.

Het CIP zou zich vooral richten op het (innovatieve) MKB. In het verleden is het echter vaak moeilijk gebleken om via een Europees programma het MKB effectief te bereiken. Nederland wenst graag duidelijkheid te krijgen over waarom het CIP het MKB nu wel effectief zal bereiken.

Nederland vindt dat het CIP de randvoorwaarden voor innovatie in brede zin dient te stimuleren. Het verbeteren van de toegang tot risicokapitaal en garanties kan in dat verband een belangrijk instrument zijn, gelet op het beter in de markt kunnen zetten van innovaties. Aandachtspunt is de uitvoering van de financieringsregelingen door het Europees Investeringsfonds (EIF) m.b.t. eigen vermogen (risicokapitaal). Het is van belang dat deze uitvoeringspraktijk voldoende aansluit bij het beleid in de lidstaten. Het bevorderen van de marktintroductie van eco-efficiënte innovaties kan zowel een positieve bijdrage leveren aan groei en werkgelegenheid als aan behoud van milieu en zuinig gebruik van natuurlijke hulpbronnen. De betere beschikbaarheid van risicokapitaal kan, met name voor het MKB, een belangrijke stimulans zijn voor verbeterde marktintroductie van eco-efficiënte innovaties. In dat verband is ook de aansluiting van het CIP op het LIFE programma van belang. Waar LIFE+ zich gaat richten op kennisoverdracht en uitwisseling van best practices op het gebied van milieutechnologie dient het CIP de daaraan voorafgaande fase van demonstratieprojecten (installaties en productieprocessen op praktijkschaal) te ondersteunen. De fase van demonstratie is onontbeerlijk voor een succesvolle marktintroductie van nieuwe technologie. Nederland betwijfelt of het huidige voorstel voor CIP daar voldoende mogelijkheden voor biedt. De Commissie dient duidelijk te maken hoe de gehele innovatieketen van onderzoek, ontwikkeling, demonstratie, marktintroductie, marktverbreiding, brede toepassing op Europees niveau wordt gestimuleerd en welke rol met name het CIP daarin speelt.

Nederland verwelkomt dat het CIP ook aandacht schenkt aan de stimulering van lokale en regionale partnerships. Daarbij is een specifiek aandachtspunt de stimulering van innovatie bij decentrale overheden zelf. Als voorbeeld kan dienen de noodzaak voor breedband, elektronische infrastructuur.

Voor wat betreft de financiële consequenties dient rekening te worden gehouden met de onderhandelingen over de Financiële Perspectieven 2007-2013 en het Nederlandse kabinetsstandpunt dienaangaande. Het Nederlandse kabinetsstandpunt is dat de nieuwe Financiële Perspectieven niet meer mogen bedragen dan 1% BNI, ofwel € 815 miljard in vastleggingen. Indien binnen een reëel constant uitgavenkader middelen door besparingen elders vrijkomen, dan zijn intensiveringen in cat. 1a mogelijk. De nadruk van mogelijke intensiveringen binnen categorie 1a zullen echter op onderzoek en TEN's en in mindere mate op onderwijs moeten liggen. Dit betekent dat het budget voor de in het CIP ondergebrachte programma's maximaal reëel constant gehouden dient te worden ten opzichte van de afgelopen periode. In eerste aanleg moet worden ingezet op het behoud van (reeds bestaande) acties die complementair zijn aan de nationale beleidsagenda voor concurrentievermogen en innovatie.

Algemeen aandachtspunt voor Nederland zijn beperkte administratieve lasten bij de uitvoering van programma's.